

Juteini 2022/2

Keskiajan historiaan liittyvä tapahtuma Hattulan Juteinitalolla 27.9.2022

Ulla Koskinen on historiantutkija ja tietokirjailija, jota kiehtoo elämänmeno keskiajan ja uuden ajan välimaastossa. Koskinen on filosofian tohtori ja Suomen historian dosentti. Hän on työskennellyt tutkijana Tampereen ja Jyväskylän yliopistoissa sekä Suomalaisen Kirjallisuuden Seurassa. Koskinen ryhtyi 15-vuotiaana harrastamaan sukututkimusta. Se johdatti hänet aikanaan myös Tawastin perheen jäljille.

FT Ulla Koskinen:

Arvid Tawast – soturi ja Vesunnan isäntä

1500-luku oli Suomessa erittäin mielenkiintoinen aikakausi. Olen väitellyt vuonna 2011 Arvid Tawastista. Aiheena oli Hyvien miesten valtakunta: Arvid Henrikinpoika Tawast ja aatelin toimintakulttuuri 1500-luvun lopun Suomessa.



Arvid Henrikinpoika Tawastin vaakuna.

Lähde: Kansallisarkisto, Jully Ramsayn kokoelma 9.

Monet voivat saada Arvid Tawastista mielikuvan Hämeen keskiaikaisista Tavasteista, vaikka Arvid Tawastilla ei todellisuudessa liene yhteyttä vanhempaan Tavastien sukuun. Hän oli ensimmäinen, joka otti Tavast-nimen uudelleen käyttöön.

Jalkaväen päällikkönä 12 vuotta

Arvid Tawast oli aatelismies ja säädyllään sopivasti hän palveli aluksi ratsumestarina. Hänet nimitettiin Savonlinnaan voudiksi. Arvid Tawast oli tarkka tilinpitäjä ja talousmies. Linnan isäntänä hänen velvollisuuksiinsa kuului tehdä hävitysretkiä itärajan taakse. Vuonna 1570 alkoi

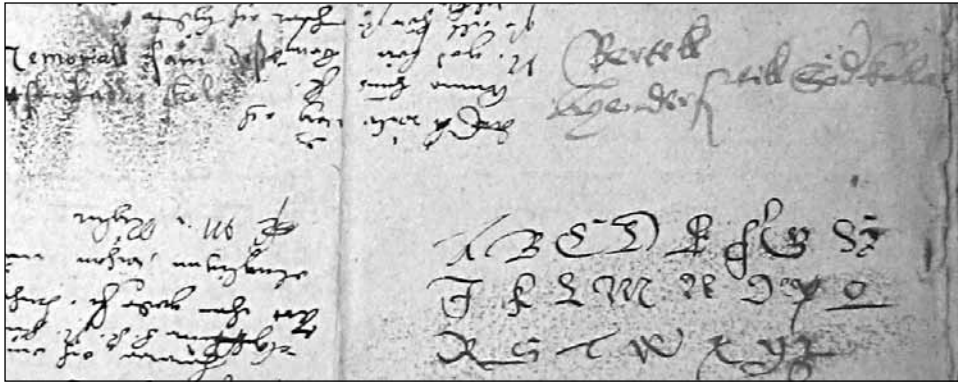
25-vuotinen pohjoismainen sota.

Arvid Tawast johti ryöstöretkiä Karjalaan. Huomattiin, että Henrik Horn oli jo liian vanha mies ja hänen suosituksestaan Arvid Tawastista tuli jalkaväen päällikkö, jossa tehtävässä hän palveli 12 vuotta. 1590 Tawast sai eron tästä tehtävästään ja joutui Narvan linnan päälliköksi. Sen jälkeen hänellä ei ollut muutama vuoteen mitään tehtävää.

Vuoden 1595 Täyssinän rauhassa Arvid Tawast määrättiin rajakomission jäseneksi määrittämään, missä raja kulki ja mikä osa joutui venäläisille. Sigismund asui Puolassa ja joutui veljensä kanssa valtataisteluun ja 1596–97 siihen liittyi Suomessa talonpoikaiskapina. Arvid



Ulla Koskinen. Kuva: Antti Kurko



Paperi oli keskiajalla harvinaista ja kallista. Kirjepaperin marginaalin oikeassa alakulmassa todennäköisesti lasten aakkosharjoittelmaa.

Tawast oli kuningas Sigismundin puolella.

Arvid Tawast päätyi vuonna 1596 Käkisalmen linnan käskynhaltijaksi ja vuonna 1598 Viipurin linnan päälliköksi. Syyskuun lopulla 27.9.1599 hänet mestattiin Viipurissa.

Tähän päättyi Suomen aatelin kultakausi. Pitkällisen sota-ajan perusteella Suomen aatelitele oli pakko antaa paljon valtaa. Käskyille kului liian paljon aikaa kulkea kuninkaalle ja sieltä takaisin. Kansalaiset kärsivät pahasti sotaväenotoista ja korkeista veroista. Myös maan talous kärsi.

Perheen tausta Lammin Kurjalan kartanosta

Arvid Tawast oli kotoisin Kokkalan kartanosta Hauholta. Vastikään ilmestynyt kirjani Hyvien miesten valtakunta kertoo ensisijassa Arvid Tawastin elämästä, mutta olen ottanut mukaan myös tietoja hänen perheestään ja laajasta palkollisten joukosta.

Arvidin vaimo Margareta Märtenintytär oli kotoisin Lammin Kurjalan kartanosta, jossa hän asui koko elämänsä. Heillä oli yksi poika, Ivar Arvidinpoika.

Myös Margareta kuului syntyjään maan pienrälsiin. Margareta oli perheen ainoa lapsi ja hän peri vanhempinsa koko omaisuuden. Näin Margareta oli miestänsä Arvid Tawastia varakkaampi.

Perheessä oli kasvattina Arvid Tawastin sisarentytär Beata. Hänet otettiin siis enonsa kartanolle kasvatiksi. Se oli Tawastin perheellekin mieluisaa.

Lapset harjoittelivat kotiopettajan johdolla kirjoittamista ja muitakin taitoja. Arvid Tawast oli sanonut, että jos paperi loppui kesken, voitiin jatkaa muihin kirjeisiin. Paperi oli kallista.

Yllä olevan kuvan teksti on erään kirjeen marginaalista, todennäköisesti lasten harjoittelemana. Palvelusväkeen kuului ratsumiehiä, kirjureita, vouteja, käsityöläisiä, palkollisia ja lampuoteja.

Yllä olevan kuvan teksti on erään kirjeen marginaalista, todennäköisesti lasten harjoittelemana. Palvelusväkeen kuului ratsumiehiä, kirjureita, vouteja, käsityöläisiä, palkollisia ja lampuoteja.

Lähtökohta sukututkimuksessa

Kuinka jouduin Tawastin perheen jäljille? Havaitsin jo 1990-luvulla, että sukujuureni johtivat kirjuriesi-isääni Henrik Jesperinpoikaan, joka

oli mestattu 1599 samalla kertaa Arvid Tawastin kanssa. Taustalla olivat Kaarle-herttuan poliittiset asiat.

Erilaisia arkistoluetteloita selatessa osui sattumalta silmään, että Tawastilta oli säilynyt kokoelma kirjeitä ja tilejä. Tilasin tämän kokoelman nähtäväksi, koska toivoin löytäväni sieltä esi-isäni käsialaa. En kuitenkaan löytänyt varmuudella hänen kirjoittamiaan kirjeitä, koska kirjurin nimeä ei tietenkään ollut tapana merkitä niihin, mutta sukututkimuksellista aineistoa sain kyllä paljon lisää.

Miettiessäni väitöskirjan aihetta 2000-luvun ensi vuosina muistin uudelleen tämän aineiston. Alkoi vähitellen yhä enemmän houkutella ajatus tehdä tutkimus yhtenäisen lähteistön perusteella, jossa vieläpä esi-isänikin olisi mukana. Ai-

Arvid Henrikinpoika Tawast

(n. 1545–1599)

Hauhon Kokkala ja Hattulan Vesunta

- ratsumestari 1573–75
- Savonlinnan vouti 1575–78
- jalkaväen päällikkö 1578–90
- Narvan linnan päällikkö 1590
- Savon rajakomission jäsen 1595
- Käkisalmen käskynhaltija 1596–97
- Viipurin käskynhaltija 1598–99
- teloitettiin Viipurissa 27.9.1599



Ennen illan esitystä Ulla Koskinen tutustui Vesunnan miljööseen. Vasemmalta Vesuntaa nykyään pitävät Hannu Kare ja Reino Ketola, oikealla Ulla Koskinen ja Eero Ojanen.

neisto oli 1500-luvun mittapuulla todella laaja. Tulostin kirjeet ja kirjoitin tietokoneelle ja niillä eväillä tein 2011 väitöskirjan aatelin toimintakulttuurista 1500-luvulla.

Kirjeen kulku keskiajalla

Tämän jälkeen halusin rakentaa myös aikajärjestykseen sijoittuvan tarinan Arvid Tawastin perheestä. Otin käyttöön tiedon palasia esimerkiksi kirjeen kuljettamisesta: kuinka kauan vei aikaa saada kirja lähettäjältä vastaanottajalle. Tämä avasi tuon aikakauden ihmisten aikaa aivan uudella tavalla.

Tutkin Arvid Tawastin toimintaa sotakentillä sekä kotona. Käsittelin myös palvelusväkeä ym. Vähitellen otin mukaan aatelin elämää enemmänkin tuon ajan Suomessa. Kirjan nimi on

Soturiaatelin aika Suomessa.

Aateliset eivät halunnet sota. Aatelisten kirjeistä kuninkaalle kirjeistä ilmenee halu saada rauha aikaan. He neuvoivat kuningastakin rauhan tekemiseen. Nimenomaan Ruotsin kuningas halusi sota, eivät aateliset.

Yli tuhannen sivun kirjallinen arkisto

Kurjalan kotiarkistosta löytyi noin 500 kirjettä ja 700 sivua taloudellista aineistoa. Arkisto oli ilmeisesti takavarikoitu Ruotsiin vuonna 1599 Arvid Tawastin teloittamisen jälkeen. Takavarikoinnilla yritettiin varmaan selvittää, mitä Arvid Tawast ajatteli ja millaisia suunnitelmia kuninkaan kannattajilla oli Kaarle-herttua vastaan.

Kirjeet on kirjoitettu ruotsiksi saksalaisella

käsilalla, joka eroaa meille tutusta kirjaimistosta. Monet niistä on sutattu ja käytetty uudelleen useaan otteeseen. Yhden kirjeen lukeminen ja ymmärtäminen vei paljon aikaa.

Viime aikoina on ollut käynnissä useita hankkeita, joiden tarkoituksena on kehittää koneavusteista tekstin tulkintaa. Koneluvun avulla teksti voidaan muuntaa nykykirjaimiksi ja tehdä siihen sana- ja nimihakuja. Ehkä tulevaisuudes-



Vesunnan tuulimylly 27.9.2022

sa Tawastinkin papereita voidaan tutkia sujuvas-
ti ilman työlästä kirjainten ja sanojen tulkintaa,
mutta vielä ei olla siinä vaiheessa.

Soturin elämä ei ollut erityisen hohdokasta,
Se oli aikalailla jatkuvaa sotaretkien selvittelyä.
Marssitaan jonnekin ja yritettiin saada kaikki
järjestyseen. Suurimman osan vuotta oltiin
liikkeellä, kuukausia pois kotoa. Kaikesta oli
pulaa ja miehistö vastahankaista. Enimmäkseen
oli kylmää, märkää ja pimeää. Kelirikko, nälkä,
taudit ahdistivat.

Taistelut yritettiin ajoittaa kesäkauteen. ”Ju-
mala paratkoon, että emme ikinä pääse liikkeelle
ajoissa, vaan aina teemme retkiämme syksyllä”
(Johan De la Blaque 1591).

Perhe ei asunutkaan Vesunnassa

Arvid Tawast oli suurimman osan vuodesta aina
liikkeellä jossakin. Tehtiin ryöstö- ja hävitysret-
kiä, poltettiin kyliä ja yritettiin löytää viholliselta
evästä.

Vesunta oli Kurjalan ohella Arvid Tawastin
toinen pääkartano. Asiakirjoista alkoi hah-
mottua, että Tawast meni taistelujen jälkeen
useimmiten Lammille Kurjalaan, joten todel-
lisuudessa hän asui siellä. Tutkijalle oli yllätys,
että Tawastin perhe ei asunutkaan Vesunnassa.

Arvid sai Vesunnan kuninkaalta vuonna
1566. Vesunnassa oli paljon vaatimattomam-
paa kuin Kurjalassa. Kurjala oli idän suunnalla
kuten sodatkin. Arvid Tawast ei ollut erityisen
innostunut sodista eikä muistakaan kuninkaan



Vesunnan päärakennus. Kuva: Anu Laurila 2008. Rakennushistorian kuvakokoelma, Museovirasto.

komennuksista. Ehkäpä hän koki olevansa Kur-
jalassa kauempana valtionhallinnosta ja ikään
kuin paremmin suojassa kuin Hämeenlinnassa.

Vuonna 1566 tehtiin Vesunnassa inventaario.
Siitä ei juurikaan löydy rikkauksia. Kartanon
mukana uusille omistajille siirtyi vain välttä-
mätön maatalousesineistö, ruoanlaittovälineitä
sekä karjaa. Mukana olivat kuitenkin myös van-
gin kahleet ja kaularauta. Näytti, että Vesunnas-
sa säilytettiin vankeja kuitenkin.

Tarkka kirjanpito jo 1570-luvulta

Kun Arvid Tawast palasi 1570-luvun alussa
Ruotsista, hän alkoi heti pitää tarkkaa kirjaa
Vesunnan kartanosta ja sen asukkaista. Vesunta
oli jaettu kahtia, 1/4 voudeille ja palkkatyöväelle

sekä 3/4 neljälle lampuodille. Jälkimmäisillä oli
keskenään käytössä yhteiskeittiö, -leivintupa,
-aitta ja -rehulato

Voudeilla oli käytössään seitsemän paria ve-
tohäärkiä. Viljelykasveina mainitaan ruis, ohra,
kaura ja pavut. Vehnää ei juurikaan vielä tun-
nettu.

Vuokraviljelijä joutui maksamaan noin puo-
let tuotosta isännilleen: viljaa, voita, villaa, sikoja
ja kuivattuja haukia. Tehtäviin kuului kalastaa ja
tehdä kokonaisina tynnyreihin säilöttyjä haukia.

Tällaisia ”suomalaisia haukia” vietiin Suo-
mesta jopa Keski-Euroopan hoveihin. Arvid
Tawast oli kulinaristi. Hän harrasti erityisesti
hyviä viinejä ja hyvää ruokaa.

Vesuntalaiset eivät joutuneet sotaväenottoon.
Kruunun apuverot ja kyyditykset olivat myös

kevyemmät. Kartanolta voitiin saada viljalainoja. Korot olivat melko korkeita, mutta niitä voitiin maksaa myös tuohessa.

Arvidin ja Margaretan väitetään rakentaneen kivilinnan. Dokumentaista ei kuitenkaan käy ilmi mitään sen suuntaista. Tämä ei tarkoita että kivilinnaa ei olisi ollut, mutta sitä eivät todennäköisesti rakentaneet Arvid ja Margareta.

Vuonna 1589 oli Vesuntaan tarkoitus pystyttää jokin rakennus. Sitä varten oli Janakkalassa valmiina neljä tukkilauttaa. ”Siellä on jotain hirsii, jotka pitää kaataa”.



Kerrotaan myös, että rakennukseen tulee kellarin yläpuolelle tupa ja eteinen, ruokapuoti ja kamari. Huoneiden järjestys oli tarkasti ohjeistettu. Huoneita oli paljon ja rakennuksesta oli tuleva aika suuri. Vesunnan kivirakennus oli neliön muotoinen.

Esineistö vaatimattomampaa kuin Kurjalassa

Vesunta joutui Tawastille vuonna 1566. Inventaarissa oli mm neljä rautapataa ja vanhoja palaneita kattiloita. Vuonna 1574 mainitaan mm. vaununpyöriä ja muutama vuosi myöhemmin ”23 lukollista ovea”.

Esineistö oli vaatimattomampaa kuin Kurjalassa: yksi kynttilänjalka, 1–2 seinävaatetta, pöytäliinaa, penkkityynyä ja patjaa. Ikkunoita oli 1579 asennettuina kolme, 1580 yhdeksän, mutta vuonna 1600 yhteensä 165! Ikkunat olivat tuohon aikaan pienikokoisia. Suuren tinakanun mainitaan uponneen mereen 1594 matkalla Saksaan.

Huonekaluista ei ollut mitään mainintaa, joten ne olivat mahdollisesti kiinteitä penkkejä ja irtolevyllisiä pöytiä, jotka voitiin kantaa varastoon. Tekstiilit, pöytäliinat, seinävaatteet ja kuvakudokset olivat ero talonpoikaisiin rakennuksiin. Kartanoissa poltettiin kynttilöitä, mutta talonpojat olivat pärevalossa.

Arvid Tawast toi Karjalan ryöstöretkiltään omaisuutta, esimerkiksi luostareista ja kirkoista (Valamo ja Aleksanteri). Enemmistö tavaroista jäi Kurjalaan, mutta jotain tuotiin Vesuntaan-

kin. Näistä mainitaan vuonna 1578 suuri rautainen risti ja 224 kg painanut kirkonkello, joka myytiin 1579 Hattulan kirkkoon. Hintana oli 7300 kg viljaa. Vuodelta 1593 mainitaan kolme ”venäläistä taulua”.

Ryöstelyä tapahtui molemmin puolin. Kurjalassa oli enemmän venäläisiä tauluja, oletettavasti ikoneita.

Vesunnan asukkaita

Keitä Vesunnassa eleli? Tärkeimpiä olivat voutit: Matts Eskelinpoika ja Sigfrid Erikinpoika. Lampuodeista mainitaan Esko Tuomaanpoika ja Brusius Pekanpoika. Uusia lamputeja tuli Savosta 1578, mm. Pulkkinen, Janatuinen ja Pitkäinen.

Palkkaväkenä oli 1593 12 renkiä, 9 piikaa, Kerttu Mallasvaimo, karjakot Kaija (”Karjan-Kaija”) ja Elina. Rengeistä mainitaan mm. Tuomas Jaatinen (pelkkä ”Jaatinen”) ja ”Jaatisen pojat”.

Muuta työväkeä olivat Savon Ella, Simo ja Pekka vaimoineen, Kytän poika Heikki, Pikku-Yrjö, Iso-Maisa ja ”riihiukko”.

”Pikku”- ja ”iso”-liitteet ovat nimissä yleisiä. Riihiukko ilmeisesti vahti, että riihessä tuli paloi koko yön. Myös köyhiä elätettiin. Vuonna 1577 mainitaan heille annettuina avustuksina mm. ruista, ohraa, sianlihaa ja makkaroitu.

Taitto ja tekstin litterointi suoraan puheesta muistiin: Jukka O. Mattila

Mielipidevieras
Ulla Koskinen

Arvid Tawastin Vesunta on Hämeen vanhin kartano

Ikivanha Vesunnan kartano oli vuosikymmenten ajan sotapäällikkö Arvid Henrikinpoika Tawastin (noin 1545–99) kakkoskoti. Hauholla syntyneen Tawastin ura oli poikkeuksellisen menestyksenkäs ja vei hänet valtakunnan merkkimiesten joukkoon.

Perhe asui Lammin Koskella Kurjalan kartanossa, joka oli Arvidin vaimon Margareta Märtenintyttären kotitila. Vesunnan sijainti Vanajaveden reitin varressa lähellä Hämeen linnaa oli kuitenkin keskeisempi.

Sijainnin tärkeydestä kertoo, että Vesunta on Hämeen vanhin

tunnettu kartano. Se mainitaan ensimmäisen kerran asiakirjoissa vuonna 1319.

Kertoman mukaan kartanossa oli kivirakennus ja peräti 165 lasi-ikkunaa. Tämä olisi ainutlaatuista, sillä muut Suomesta tunnetut kivilinnat Vesilahden Laukkoa lukuun ottamatta ovat sijainneet rannikolla.

Kivirakennusta ei enää ole jäljellä. Kaksisataa vuotta sitten paikalla oli vielä raunio, jonka pohjakaava oli neliönmuotoinen samaan tapaan kuin Horn-suvulta tunnetuissa kartanolinnoissa. 1840-luvulla raunion kivet kuitenkin käytettiin suuren navetan rakentamiseen.

On uumoiltu, että Vesunnan kivrakennuksen olisi rakennuttanut Arvid Tawast, jonka isännyskausi osui juuri kartanolinnojen kulta-aikaan Suomessa.

Arvidin ajoilta säilyneistä Vesunnan kartanon tilikirjoista ei kuitenkaan löydy viitteitä mittavasta kivrakennustyömaasta. Sen sijaan niissä on paljon tietoja puurakentamisesta. On pääteltävissä, että vuonna 1589 Vesuntaan rakennettiin kokonaan uusi hirsinen asuinrakennus.

Tästä päätellen kivilinna oli tehty jo ennen Arvidin aikaa. Tuntuu sikin oudolta, että hän olisi uhrannut valtavia summia rakennuttaakseen kivrakennuksen kartanolle, jossa ei tavallisesti asunut.



Kuva: Jukka O. Mattila

Vesunnan kavinavetta, pohjaltaan 18 kertaa 82 metriä, on mahdollisesti Hattulan suurin rakennus. Navetan kivet saatavat olla osittain Vesunnan linnasta. Taustalla näkyvä tuulimylly on 1800-luvun puolivälistä.

”
Kustaa-kuningas uhrasi Vesuntaan huomiotaan juuri siksi, että siellä oli jyrävä ja arvokas kivinen asuinrakennus.

Hattulassa 1800-luvulla talletettujen muistitietojen mukaan Vesunnan kivrakennus oli aikoinaan luostari.

Niin tai näin, mutta keskiajalta rakennus joka tapauksessa näyttää periytyneen. Kivilinnoja tarvittiin turvaksi levottomina valtaistelujen vuosisatoina.

Vesunta oli ollut Arvidin suvun omistuksessa, mutta joutunut heiltä pois vuonna 1498. Sittemmin se oli päätynyt kuningas Kustaa Vaasalle. Arvidin isän serkku Dorothea Christerintytär oli onnistunut hankkimaan kartanon takaisin, mutta menettänyt sen uudelleen

kuninkaalle vuonna 1542.

Sopisi hyvin, että Kustaa-kuningas uhrasi Vesuntaan huomiotaan juuri siksi, että siellä oli jyrävä ja arvokas kivinen asuinrakennus. Kustaa Vaasan tiedetään pitäneen kartanolinnojen hankkimista tärkeänä turvatessaan perheensä valta-asemaa kilpailevia ylimyksiä vastaan.

Tilanne muuttui Erik XIV:n astuessa valtaan. Perustettiin erityinen komissio selvittämään isän omavaltaisia maahankintoja. Satoja tiloja palautettiin aiemmille omistajilleen.

Yksi niistä oli Vesunta. Siellä olut kivinen kartanolinna oli oletettavasti vanha jo vuonna 1566, kun kuningas myönsi nuorelle Arvid Henrikinpojalle luvan lunastaa isänäidinäitinsä kotikartanon itselleen. Siitä tuli hänelle vaurauden ja arvovallan lähde yli 30 vuoden ajaksi.

FT, historioitsija ja tietokirjailija Ulla Koskinen esiintyy Jaakko Juteini-seuran kutsumana Hattulan Juteinitalossa tiistaina 27.9.2022 klo 18.00 aiheenaan ”Arvid Tawast – soturi ja Vesunnan isäntä”.

Vesunnasta löytyi ainekset 700 vuoden jännityskertomukseen

Hattulalaisessa kartanossa on tehty paljon asioita ensimmäistä kertaa. Sen tarinaperinteeseen kuuluu myös oma linna.

Marika Riikonen

Jos tienlaidassa ei olisi kylttiä, Vesunnan kartanoa voisi olla vaikea löytää.

Puiden suojaan kätkeytyy vuosisatoja Hattulan ja koko Hämeen jännittävä historiaa, joka kesällä pakattiin kirjaksi nimeltä *Vesunnan kartano 700 vuotta*.

– Alueen historia on 700 vuoden jännityskertomus, vahvistaa teoksen kirjoittanut tietokirjailija **Eero Ojanen**.

Vesunnassa on ollut varhaisimmillaan jo rautakautista asutusta. Alueelta on kaivettu muun muassa ho-

pea-aarre. Peltoja on viljelty toista tuhatta vuotta.

Kirjan tilanneet Hannu Kare ja Reino ja Anneli Ketola asuvat Vesunnan kahdessa päärakennuksessa.

Laajasta pihapiiristä löytyy tuulimylly ja valtava kivinavetta, joka rakennuskanaan vuonna 1840 oli ainutlaatuinen ja kooltaan ylivoimainen.

Vesuntaa leimaavat ylipäätään sellaiset sanat kuin ”ensimmäinen”, ”harvinainen” ja ”salaperäinen”.

Hannu Kare on vuosien mittaan kerännyt ja tallet-

tanut kartanoon oman arkiston, ja kun Vesunnan 700-vuotisjuhliat vietettiin vuonna 2019, tehtiin päätös tilata kartanosta kirja.

700 vuotta lasketaan alkaneeksi vuodesta 1319. Sieltä on peräisin ensimmäinen Vesuntaa koskeva asiakirja.

– Yhtä pitkää historiaa ei pystytä Suomessa kirjaamaan juuri mistään, ja Vesunnasta asiakirjoja on siltä ajalta useita, Ojanen ihastelee.

Kartanon ensimmäiset tunnetut omistajat olivat nimeltään **Paul ja Mielitty**. Mielitty on ensimmäinen nainen, joka Suomessa on merkittävä mihinkään asiakirjaan.

Paperi laadittiin maakaupan vuoksi, ja se oli ensimmäinen tunnettu yksityishenkilöiden välillä tehty maakauppa.

– Kun tila annettiin suvun ulkopuoliselle henkilölle, sii-

tä tuli sanomista, ja asiakirjoja syntyi lisää, Ojanen pohtii.

Kiehtovinta kartanon historia on kenties keskiajalla. Ojanen kuvailee sitä ”mielenkiintoiseksi vyyhdiksi”, sillä Vesunta liittyy suoraan niin Hämeen linnaan kuin Turun tuomiokirkkoonkin.

Kartano oli 1400-luvulla Turun tuomiokirkon omistuksessa, ja tarinoiden mukaan sen mailla sijaitsi luos-

tari. Tästä ei ole asiakirjoja, mutta luostarista on puhuttu yleisesti satoja vuosia. Ojaseen mukaan tällainen tarina ei synny tyhjästä.

Joka tapauksessa tiluksilla lienee sijainnut myös suuri harmaakivilinna, jonka viimeisten raunioiden purkamisen kivinavetan tieltä 1800-luvulla järkytti ihmisiä.

Syylinen tähän oli silloinen omistaja **Philipp Petter Heimbürger**. Hän tietävästi käytti linnan kiviä navetan seinissä.

Vesunta on kuin suuri *Kuka kukin on* -teos, sillä kartano on vuosisatojen mittaan ollut Hämeen linnan päälliköiden, kuten **Ingeborg Tottin**, ja kuningas **Kustaa Vaasan** omistuksessa.

Ingeborg Tott luultavasti asuikin Vesunnassa, samoin kuin hänen veljenpoikansa, kartanon myöhempi omistaja **Åke Yrjänänpoika Tott**.

– Åken kiinteä suhde Vesuntaan lienee syy, miksi kirkkomaalaukset tehtiin juuri Hattulan Pyhän Ristin kirkkoon. Åke oli niiden tilaaja ja kustantaja, Ojanen sanoo.

Muita omistajanimiä historian saatossa ovat muun muassa **Arvid Tavast** ja **Georg Wetterhoff**. Lisäksi Vesunnassa on majoittunut lukuisia joukko nimettömiksi jääviä asukkaita, sillä tiluksilla on ollut kokonainen kylä. Nykyinen omistajasuku **Karén** eli sittemmin Kare on hallinnut kartanoa 1800-luvun lopusta.

Eero Ojanen esittelee historiaa sunnuntaina 4.9. klo 13 Vesunnan kartanon kivinavetan Häähuoneella. Sen jälkeen on musiikkia ja kävelykierros kartanon vanhoilla ydinalueilla. Osoite on Tyrvännöntie 217, Hattula.

”

Linnan kivet ovat tietävästi nyt navetan seinissä.

Tähän juttuun liittynyt valokuva seuraavalla sivulla



Reino Ketola (vasemmalla) ja Hannu Kare tilasivat Eero Ojaselta kirjan Vesunnan kartanosta.